

I. megoldás A golyó mozgásának csak a függőleges komponensét kell vizsgáljuk, hiszen a mérleg az oldallapokkal való ütközést nem érzékeli. A mérleg nagy lengésideje miatt a doboz az ütközések során nem mozdul el, így a v sebességű golyó $-v$ sebességgel pattan vissza: az impulzusváltozás tehát $2mv$.

Jelöljük az alaplappal való két ütközés közötti időt T -vel, a golyócska sebességét az alaplagnál v_1 -gyel, a fedőlapnál pedig v_2 -vel. A golyó T idő alatt

$$\Delta p = 2mv_1 - 2mv_2$$

lendületet ad át a doboznak. Az alsó és a felső lappal való ütközések között eltelt $T/2$ idő alatt a golyó g gyorsulással mozog, így

$$v_1 = v_2 + g\frac{T}{2}.$$

A nagy lengésidejű mérleg által mutatott súly a doboz Mg súlyának és a golyócska által egységnyi idő alatt átadott impulzusnak az összege. Ez utóbbi:

$$F = \frac{\Delta p}{T} = \frac{2m(v_2 + gT/2) - 2mv_2}{T} = mg,$$

vagyis éppen a golyócska (pattogás nélkül mérhető) súlya.

Hasonló gondolatmenettel belátható, hogy a mérleg akkor is $(M + m)g$ súlyt jelez, ha a golyó a pattogás közben nem éri el a doboz tetejét.

Gyukics Mihály (Szolnok, Varga Katalin Gimn., II. o. t.) és
Holcsek Balázs (Veszprém, Lovassy L. Gimn., II. o. t.) dolgozata alapján

II. megoldás Most is csak a mozgás függőleges komponensét vizsgáljuk. A golyócska lendülete egy periódus megtétele után ugyanannyi, mint az elején volt, ezért a rá ható (eredő) erő átlagértéke *nulla*.

A golyóra a gravitációs mező mg erővel hat, így a doboz által a golyóra kifejtett (átlagos) erő $-mg$ kell legyen. Newton III. törvénye szerint a golyó mg (átlagos) erővel hat a dobozra, a mérleg tehát ennek az erőnek és a doboz Mg súlyának összegét mutatja.

A mérleg nagy lengésideje miatt nem (vagy csak nagyon is mértékben) képes követni a hirtelen változásokat; így a rá ható erőnek csak az átlagos értékét jelzi, a pattogó golyó erőlökéseit nem mutatja.

Kovács Balduin (Fazekas M. Főv. Gyak. Gimn., II. o. t.)
Szabó Gábor (Szekszárd, Garay J. Gimn., II. o. t.) dolgozata alapján